

VILANOVA I LA GELTRÚ - CANIGÓ27a ETAPA : LA VAJOL - ELS BANYS D'ARLES

27 de maig 1990

Al'etapa d'avui se sortirà de la Vajol seguint el GR-11 però poc després, una vegada hagim passat pel Mirador de l'Empordà, el deixarem per anar cap a can Barris i enfilem-nos vers el coll de Lli, escenari de l'èxode republicà.

A continuació, seguirem el camí carener que ens menarà al coll del Pou del Glaç, a la vora del Roc de Frausa. Abans d'arribar-hi, però, tindrem ocasió de gaudir de l'àmplia panoràmica que es descobreix des del privilegiat emplaçament del castell de Cabrera i de descansar una estona en el santuari de les Salines.

Arribats al coll del Pou del Glaç o de les Salines s'enllargarà amb el GR-10 que de moment travessa la gran fageda situada a la vessant nord del Roc de Frausa, coneguda amb el nom de bosc de la Marquesa; d'aquesta manera abandonarem l'Alt Empordà i entrarem en el Vallespir. A partir d'ací, punt culminant de l'etapa, començarem a baixar.

Passat el coll de Ric anirem cap a can Fèlix punt on abandonarem el GR-10 el qual baixa cap a Montalbà per tal de travessar la vall del Montdony i anar vers el coll de Paracolls. No saltres seguirem per la carena cap al pla del Rossinyol i finalment baixarem als Banys d'Arles, on s'acabarà l'etapa.

=====

HorariParcial Total

0.00 0.00

Comencem l'etapa d'avui situats a la part alta del carrer de les Mines del poble de la Vajol (546 m), d'on arrenca el GR-11 que haurem de seguir i que va cap a Maçanet de Cabrenys. A l'indicador que tenim a la dreta llegim que Maçanet es troba a 6.5 km.

A l'esquerra, una mica enlairat, hi veiem un rètol que ens diu que aquesta també és la direcció per anar a les Salines, el Mirador de l'Empordà i les Mines.

La pista de moment planeja tot travessant un petit coll. Al vessant dret, a un nivell inferior, podem veure-hi la carretera que puja vers el coll de la Manrella, on hi ha el monument al

president Companys. Enfront, a banda i banda, hi ha alguns xalets.

Per la dreta se'ns uneix un camí que puja des de l'esmentada carretera; en aquest punt, a l'esquerra, deixem una pista asfaltada que baixa per davant del xalet "La Barraca".

Immediatament fem un revolt cap a l'esquerra tot vorejant el xalet i deixant un camí que puja vers la dreta. En el xamfrà dels dos camins hi ha un cartell penjat d'un pal, mig amagat, on podem llegir el nom de la pista que seguim : és el carrer de les Illes.

Pugem lleugerament; veiem alguns senyals del GR.

0.05 0.05

Arribem en una petita esplanada on hi ha uns bancs; és el Mirador de l'Empordà. En un plafó de fusta llegim la següent llegenda : "En un dia clar, des d'aquí veureu tot l'Empordà". Que hi hagi sort !

Seguim per la pista i pocs metres més enllà passem per davant de la caseta d'un ET. A la banda esquerra comença una tanca de fusta; dins del tancat podem veure-hi grans blocs de roca. Passem per davant de l'entrada de la finca.

0.02 0.07

Fem cap en una bifurcació que té una alzina al seu bell mig. El GR segueix recte cap a les Mines i Maçanet; nosaltres hem de deixar-lo i anar cap a la dreta en direcció a can Barris.

=====

LES MINES

A la demarcació municipal de la Vajol s'exploten encara mines de talc, propietat d'una societat francesa de Luzenac, a l'Arieja. Les mines de talc de la Vajol però, són més famoses per la llegenda que les envolta relacionada amb l'èxode republicà.

A les galeries d'aquestes mines havia estat emmagatzemada, tot fent ruta cap a França, una part de l'anomenat "tresor de la República", compost entre d'altres efectes de valor, per reserves d'or del Banc d'Espanya i peces del Museu del Prado. El tresor va ser expedit normalment cap a l'altra banda de la frontera durant els dies de l'èxode. Però segons rumors de tota mena, desproveïts de confirmació, n'hi va romandre una part, la qual ha estat objecte posteriorment de secretes cobejances.

=====

Una mica més enllà deixem un camí empedrat que puja vers la dreta.

A l'esquerra veiem un gran penyal; en el seu cim s'hi troben les restes del castell de Cabrera.

0.03 0.10

Arribem a l'accés al tancat de can Barris; hem de travessar el sòl reixat que impedeix el pas del bestiar (compte amb els peus) i seguir endavant planejant.

Després d'un revolt descobrim el gran edifici de can Barris; ens hi apropem baixant lleugerament.

Compte és possible que trobem gossos sense lligar. Convé passar discretament.



CAN BARRIS

A can Barris hi va sojornà pel febrer de l'any 1939, el president de la República Manuel Azaña, abans de partir cap a l'exili.

Segons les cròniques, a les sis del matí del diumenge 5 de febrer de 1939, el cotxe del president Lluís Companys procedent del mas Perxers d'Agullana, acompanyat d'un destacament de Mossos d'Esquadra, arribava al mas Barris de la Vajol; l'acompanyava el president d'Euskadi, José Aguirre. Allà van comprovar com Manuel Azaña, Diego Marín Barrio i Juan Negrín ja havien marxat dues hores abans cap a la ratlla fronterera, contràriament a la decisió del dia anterior d'anar plegats. Com va precisar el cunyat d'Azaña, Cipriano Rivas-Cherif, el president de la República no va voler consentir cap iniciativa que pogués "significar paritat de representació i de categoria amb la seva".

Com que la ruta en construcció acabava als voltants de can Barris, el president Companys i els seus acompanyants van haver de seguir a peu fins al coll de Lli. El comandant de la frontera francesa se sorprengué de veure'ls arribar, car "monsieur Negrín", que hi havia passat dues hores abans no li havia dit res sobre el pas de nous dignataris. A causa de la imprevisió de la seva arribada -la d'Azaña havia estat convenientment anunciada i preparada amb les autoritats franceses- i del fet que el pas de les Illes no era una frontera autoritzada, la comitiva del president Companys hagué d'esperar una bona estona abans de rebre la llum verda de la prefectura de Perpinyà, de la qual el comandant rebé finalment l'ordre d'acompanyar-los fins a aquesta ciutat.

El mas Barris manté avui el caràcter de casa senyorial i conserva tota l'esplendor, de la mà de l'actual propietari, Pablo de Escauriaza i de Areilza, nebot del comte de Motrico. Ultra els conreus dels voltants, actualment el mas es dedica a la reproducció de vaques de raça pirinenca, espècie particularment apreciada.

=====

0.05 0.15

Just enfront del mas (580 m) el camí bifurca; la branca de l'esquerra va cap a l'edifici. Nosaltres seguirem per la branca de la dreta que puja per tal de vorejar la casa. A mà dreta deixem una família d'arbres gegants.

El camí puja amb fort pendent; passem per entremig de la casa, que queda a un nivell inferior, i la caseta d'un ET.

Després de girar cap a la dreta comencem a planejar. Més enllà passem per davant d'unes grans naus per al bestiar.

El camí baixa lleugerament vers una carretera; és la que puja cap al coll de la Manrella.

0.05 0.20

Un cop s'ha arribat al costat de la carretera hem de travessar la tanca que ens impedeix d'accedir-hi. Ho podem fer per una petita porta o bé, una mica més enllà, per l'accés a les naus (si està obert).

Seguim la carretera cap a l'esquerra, en direcció al coll, i a un centenar de metres la deixem per tal d'agafar un camí que planeja vers l'esquerra.

Passem per una zona on han tallat arbres recentment i poc després deixem una petita pedrera a la dreta.

Després de travessar un petit rierol comencem a pujar.

0.07 0.27

Trobem un abeurador a la dreta del camí. Seguim pujant per entremig de castanyers.

Travessem un altre rierol; més enllà passem per una zona amb el sòl fortament erosionat.

0.06 0.33

Sortim del bosc i trobem una bifurcació; la branca que segueix recta planejant està poc marcada. Nosaltres hem d'anar per la branca més marcada que puja vers l'esquerra fent una ziga-zaga. Més endavant planegem una estona per un tram voltat de vegetació.

0.06 0.39

Passem a frec d'unes ruïnes que queden a la dreta del camí. Hem arribat al coll de Lli (713 m), situat entre el Puig Negre (758 m) (NE) i el Serrat Pelat (SW).

Immediatament el camí bifurca; hem de continuar per la branca de l'esquerra, més marcada i de sòl herbós que segueix pel costat d'una tanca. La branca de la dreta, tal com ens indica un rètol, mig trencat, penjat a l'entreforc, va cap al poble de les Illes.

Uns metres més enllà, a la dreta, una mica enlairada podem veure la fita fronterera número 557.

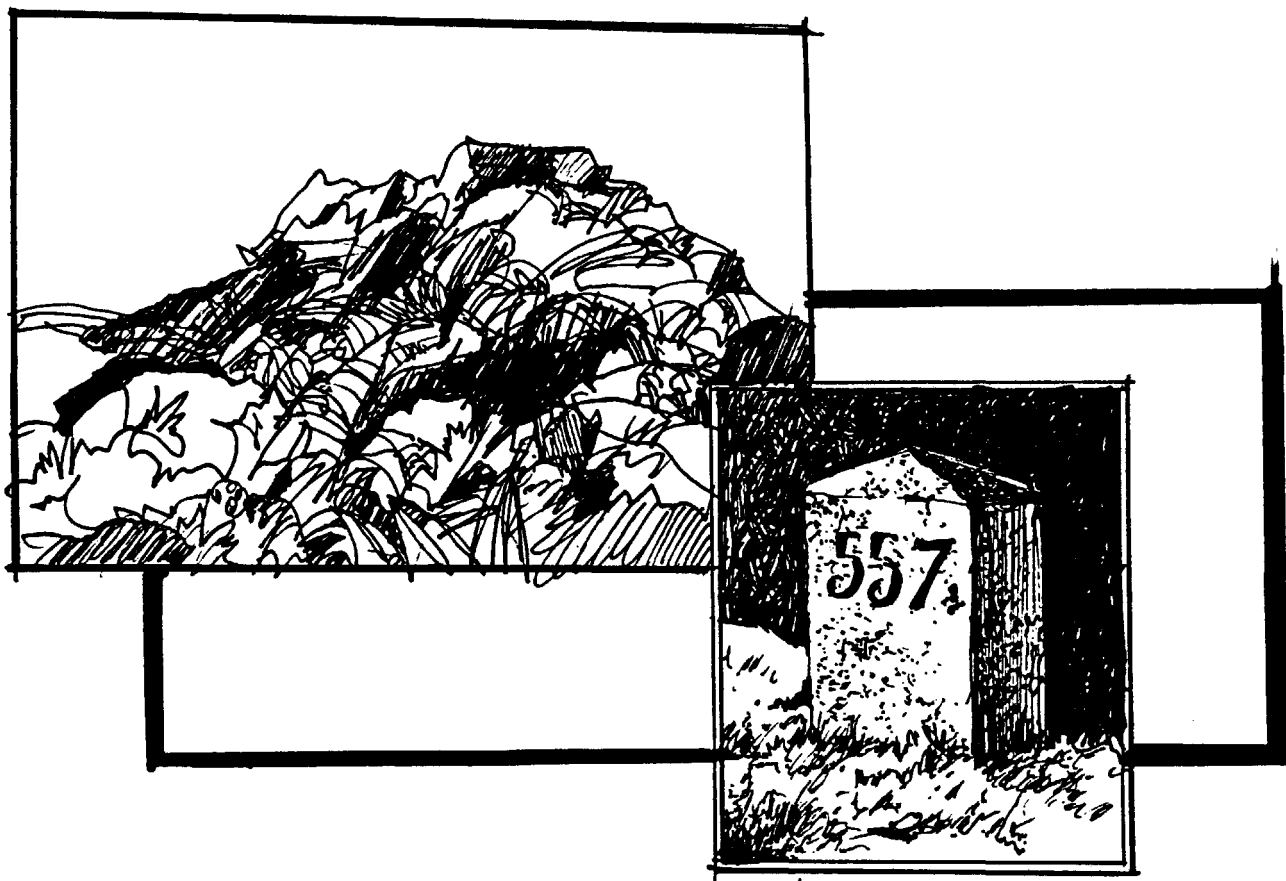
=====

COLL DE LLI

Per aquest coll que uneix la Vajol amb les Illes, van passar-hi a peu, la matinada del dia 5 de febrer de 1939, els quatre presidents camí de l'exili: el de la Generalitat Lluís Companys, el d'Euskadi José Aguirre, el de la República Espan-

yola Manuel Azaña i el del Parlament Espanyol Diego Martínez Barrio.

El màxims representants dels governs de Catalunya i Euskadi, Companys i Aguirre, varen passar plegats juntament amb Josep Tarradellas, Antoni Maria Sbert i Carles Pi i Sunyer, per part catalana, acompanyats per una petita guàrdia de Mossos d'Esquadra, i Manuel de Irujo i Jáuregui, per part basca. "I tot seguit entràrem en la pau callada del bosc muntanyec", escriu Pi i Sunyer, "fins que, de sobte, arribats darrera d'uns pedruscalls, el camí començà a baixar. Clarament. Irrevocablement. I anàrem baixant, sense dir res".



El poeta Pere Quart ha dedicat un poema, les "Corrandes de l'exili", a aquest episodi :

"Una nit de lluna plena
tramuntàrem la carena,
lentament, sense dir re...
Si la lluna feia el ple
també el féu la nostra pena."

=====

Pugem pel costat de la tanca pel vessant sud del Serrat Pelat.

0.04 0.43

Troblem una altra barrera per al bestiar en forma de sòl enreixat; el travessem.

Cada vegada hi ha menys arbres per la vora del camí; ara només trobem algunes alzines. A l'esquerra se'ns ofereix una àmplia panoràmica; als nostres peus podem veure els camps i la masia de can Barris.

0.05 0.48

El camí fa un revolt cap a la dreta i descobrim el gran penyal del castell de Cabrera enfront nostre.

Seguim pujant, ara vorejats d'alzines.

0.13 1.01

Planegem una mica i tornem a gaudir d'una magnífica visió a l'esquerra del camí; al fons de la vall veiem el pantà de Boadella.

0.01 1.02

A l'esquerra, mig amagat pel bosquet, deixem un senderol que, pel Pla de Pastora, es dirigeix vers el castell de Cabrera (849 m). Hi ha un rètol a la dreta del camí que ho indica però està posat per als qui baixen.

Nota.- Es recomana deixar momentàniament el camí i anar fins al castell seguint aquest senderol; en cinc minuts s'hi arriba. La panoràmica des de dalt del penyal de parets gairebé verticals és força impressionant; en primer terme veiem la vall de l'Ardenya amb Maçanet de Cabrenys i el pantà de Boadella. Més enllà, si el dia és clar, es pot veure tot l'Empordà.

=====

CASTELL DE CABRERA

El castell de Cabrera, del qual resten escassos vestigis, s'alçava al cim d'un penyal rocós de vessants escarpats, a 849 m d'altitud, situat en el sector NE del terme municipal de Maçanet de Cabrenys, vora la carena pirinenca. El seu emplaçament és un ampli mirador sobre l'Empordà.

Apareix en diversos documents del segle XI i les restes de l'aparell són d'aquesta època. Formà part, com Maçanet, inicialment del comtat de Besalú i després de la baronia dels senyors de Cabrenys. Fou destruït pels francesos el 1288.

Explica la llegenda que fou des d'aquest castell que l'heroi carolingi Rotllan llançà la seva pesant maça als aires, la qual anà a clavar-se al bell mig de la plaça de Maçanet on encara pot veure's actualment. Altres versions diuen que el lloc d'aquest "olímpic" llançament fou Ceret, a l'altre vessant del Pirineu.

=====

Tornem al camí i continuem pujant; estem vorejant el Puig del Faig (925 m). Passem per alguns trams hormigonats.

0.03 1.05

A la dreta deixem uns grans blocs de pedra. Travessem una petita trinxera i el camí comença a planejar; davant, al fons, podem veure el santuari de les Salines.

0.02 1.07

Arribem al coll de la Biga (880 m); el camí s'eixampla formant una petita esplanada. A l'esquerra tenim una fita.

El camí segueix per l'altre vessant envoltat de pins avets. Remontem la vall del torrent de les Illes.

0.07 1.14

A l'esquerra del camí, entremig dels arbres, hi descobrim dues fites.

Seguim pujant amb alguns trams de fort pendent. Trobem restes d'hormigonat.

0.12 1.26

Arribem al pla de la Creu (1020 m); a l'esquerra deixem un senderol marcat amb vermell que va cap a mas Roger. El camí es fa més planer i travessa una zona d'ombra.

Més enllà veiem un segment de canonada de formigó a la dreta del camí. Seguim per entremig de bosc.

0.04 1.30

Desemboquem en una gran pista; és la que puja de Maçanet de Cabrenys i va cap al santuari de les Salines. A la cruïlla hi ha un rètol indicador.

Hem d'anar cap a la dreta en direcció a les Salines. Pocs metres més enllà trobem una bifurcació; la branca de l'esquerra, encimentada, puja cap al Moixer. Nosaltres seguirem per la de la dreta que planeja.

0.05 1.35

Troblem una font a l'esquerra del camí. A la dreta, a l'altra banda del torrent de les Salines, veiem el santuari.

0.06 1.41

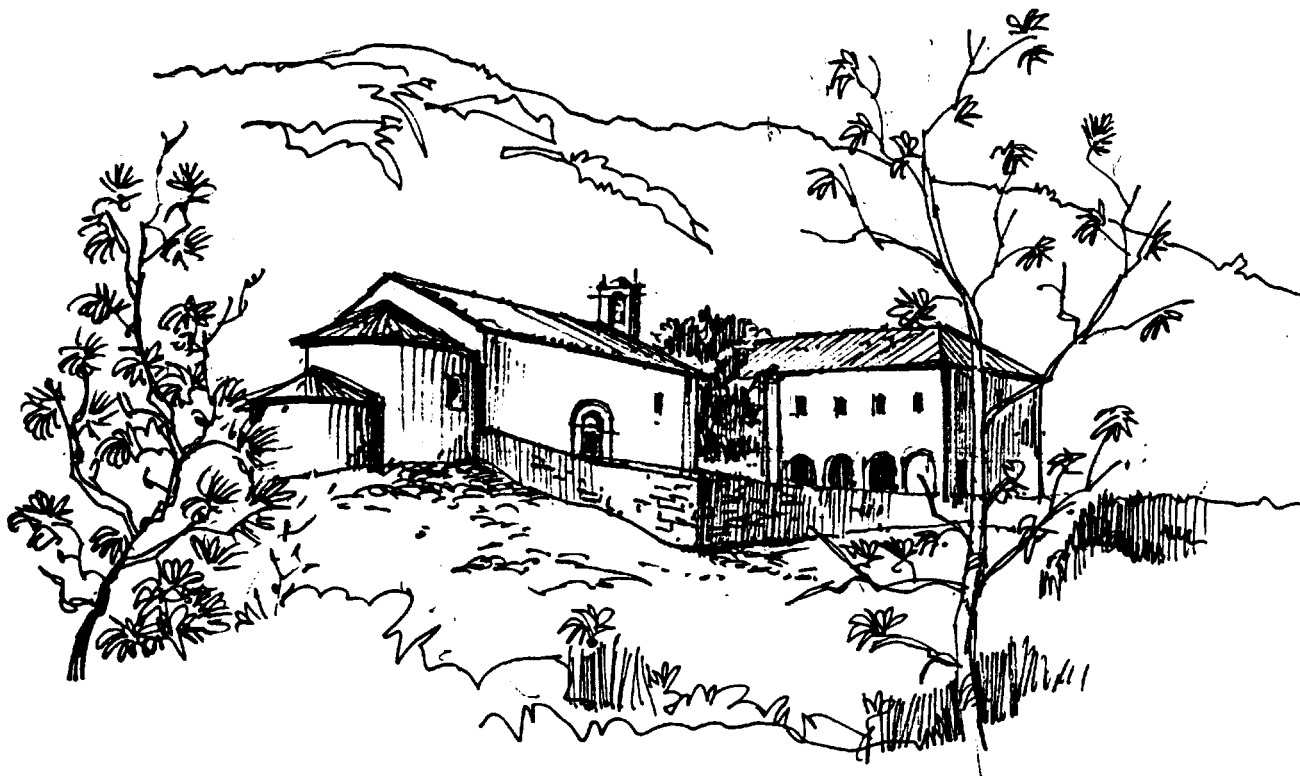
La pista fa un revolt cap a la dreta per tal de creuar el torrent. A l'esquerra deixem la Cova de la Verge, una petita ermita situada dins la paret de roca.

Abans d'acabar el revolt hem de deixar la pista que segueix vers el santuari i enfilar-nos per un senderol que puja amb fort pendent cap a l'esquerra; està senyalitzat amb vermell i al seu començament hi ha una roca amb la següent pintada : "Roc des Pous".

Nota. El santuari de les Salines (1080 m) es troba només a dos minuts d'ací. Abans de començar la pujada vers el coll de les Salines aconsellem arribar-s'hi per tal de visitar-lo i descansar-hi una estona.

=====

SANTUARI DE LES SALINES



El santuari de la Mare de Déu de les Salines es troba a migdia del puig de les Salines (1333 m), a l'extrem nord del terme municipal de Maçanet de Cabrenys. L'ermita és esmentada ja el 1279. Durant les lluites de religió franceses, un grup d'hugo-

Goigs de la Mare de Déu de les Salines

que es venera

en el terme de Maçanet de Cabrenys (Bisbat de Girona)



Oh gran i noble Senyora
i mare de les més fines!
Siau nostra intercessora,
Princesa de les Salines.

Per Mare del Redemptor
essent de Déu elegida,
donàreu al món la vida,
mort molt temps per lo error:
glòria tan gran en tota hora
devem cantar amb veus trines.
Siau, etc.

Una llei d'amor molt plena,
destruint les tiranies,
vostre Fill en aquells dies
establí amb turments i pena:
esta llei consoladora
publicaren veus divines.
Siau, etc.

A vostre Fill imitant,
fill també de l'Etern Pare,
de tothom sou tendra Mare,
sempre amor manifestant:
de tots sou la defensora
com de sos polls les gallines.
Siau, etc.

Vostres maternals entranyes
se obren per tots costats;
no sols dintre les ciutats,

sinó també a les muntanyes,
on vos feu admiradora
per vostres bondats divines.
Siau, etc.

Disposant Déu, s'han trobat
vostres imatges sagrades,
en llocs deserts amagades
en temps de barbaritat;
quan gent mala i destructora
vostres temples feren ruïnes.
Siau, etc.

Per esta disposició
vos venera Maçanet
en les Salines, lloc fred,
on, segons tradició,
vos descobrí quan fou l'hora,
un toro amb ses banyes fines.
Siau, etc.

Des del cel Vós contempleu
a vostres fills suplicant,
i al mateix temps admirant
posada al mig de la neu,
vostra imatge encantadora,
com una rosa entre espines.
Siau, etc.

Tant en hivern com estiu
recollíu els pastorets,
i els vianants morts de fred
amb vostre manto cobriu

Vostra casa salvadora
obre a tothom ses cortines.
Siau, etc.

Gent de totes condicions
troben allí grans consols:
ja francesos, ja espanyols,
i de totes les nacions;
al que amb bon cor us adora
dau a sos mals medicines.
Siau, etc.

Posseïu bondats tan grans,
sent mare del Fill de Déu,
que digué des de la creu:
Tots els homes són germans.
Del Fill heu après, Senyora,
fineses tan peregrines.
Siau, etc.

Procurem, doncs, amb bon cor
tots obsequis tributar
a mare tan singular,
que nos té tan gran amor,
i és la nostra protectora
i de les terres veïnes.
Siau, etc.

Puix en el món no té igual
vostre amor, mare divina,
pregueu per tots els mortals
Princesa de les Salines.

v/. Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.

R/. Ut digni efficiamur promissionibus Christi

O R E M U S

Concede nos famulos tuos, quaesumus, Domine Deus, perpetua mentis et corporis sanitate gaudere: et gloriosa beatae Mariae, semper Virginis intercessione, a praesenti liberari tristitia, et aeterna perfrui laetitia. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

nots assassinaren l'ermità i feren considerables destrosses (trossejaren la Verge). El 1640 fou esculpida una nova imatge, d'alabastre, i l'actual edifici correspon a una reforma de l'antic feta probablement al segle XVII. És d'una nau amb absis semicircular i campanar de cadireta. L'antiga casa de l'ermità i hostatgeria són a migdia.

L'hostatgeria, obra dels segles XVIII-XIX, funciona a l'estiu i part de l'edifici està destinat a refugi del Centre Excursionista Empordanès de Figueres.

=====

Tornem al punt d'on arrenca el sender que puja cap al coll de les Salines i comencem a seguir-lo. De moment s'enfila amb fort pendent per entremig del bosquet. Anem seguint unes marques vermelles.

Més endavant sortim del bosquet; a l'esquerra tenim el torrent que va força enfonsat, i a l'altra vessant, una mica enlairada, podem distingir-hi la pista que puja cap al Moixer. Enrera veiem el pla del santuari.

Travessem un bosquet de faigs i més enllà el senderol va vorejant el marge, gairebé vertical, del torrent.

0.19 2.00

Desemboquem a la pista del Moixer que en aquest punt fa un revolt cap a l'esquerra; hem arribat al coll de les Salines o del Pou de Glaç (1240 m) situat entre el Roc de la Grava o del Pou (1289 m)(E) i el Roc Moixer (1437 m) i Roc de Frausa (1450 m)(W). Nosaltres hem d'anar cap al pla que hi ha a la dreta, travessant la cadena que impedeix l'accés als vehicles a una pista que baixa pel vessant nord del coll. Enrera deixem l'Atl Empordà i entrem a la comarca del Vallespir.

En aquest punt enllacem amb el GR-10. Podem veure els senyals del sender que ve de les Illes a la paret de roca que tenim a la dreta; el GR puja pel pedriscall que hi ha al peu de la paret. Hi ha una pintada que diu "Fontfreda 1h 1/2". Nosaltres hem de seguir el GR en direcció a Arles; és el senderol que s'enfila vers la fageda de l'esquerra, just per on comença la pista que baixa pel vessant nord del coll. En el seu començament puja amb fort pendent i no està massa ben marcat.

El senderol segueix pujant per entremig de la fageda que s'estén per la banda nord del Roc de Frausa coneguda amb el nom de bosc de la Marquesa. Les fulles caigudes formen una veritable catifa vegetal.

0.06 2.06

El camí comença a planejar. A partir d'ací va seguint les ondulacions del terreny sense fer gaires alts i baixos.

0.08 2.14

Fem un revolt cap a l'esquerra i se'ns obre una mica el bosc. Més endavant tornem a caminar envoltats d'arbres.

0.08 2.22

Baix, a la dreta, veiem un gran roc. El senderol gira vers l'esquerra i puja una mica fent revolts; arribem a la cota més alta de l'etapa (1320 m).

Més enllà travessem una petita esplanada. Continuem per entremig de blocs de roca dispersos. A l'esquerra, per damunt nostre, veiem un gran penyal.

Planegem; a la dreta se'ns ofereix una gran panoràmica.

0.08 2.30

Arribem en una cruïlla. Per l'esquerra se'ns uneix el sender que ve del Roc de Frausa. Un rètol ens ho diu amb el nom francès: "Roc de France". Nosaltres hem de continuar endavant, vers "Amélie" i "Mas Pagris", passant a frec d'uns grans blocs de pedra.

El sender comença a baixar. A l'esquerra, a l'altra banda de la vall del Montdony, veiem la característica silueta del Roc de Sant Salvador (1235 m).

Trobem un tronc caigut travessat al mig del camí, el passem i continuem baixant encara que de forma suau. La falta d'arbres a l'esquerra ens permet gaudir d'una àmplia panoràmica.

0.05 2.35

Trobem una bifurcació, hem d'anar per la branca de la dreta que baixa endinsant-se altra volta dins la fageda. Cal vigilar perquè hi ha un tram de sender una mica desdibuixat.

0.04 2.39

Passem pel costat d'uns grans blocs de pedra. Més endavant sortim novament de la fageda i planegem una estona amb la visió del Roc de Sant Salvador a la nostra esquerra.

Penetrem de nou a la fageda; baixem amb fort pendent.

0.08 2.47

Creuem un petit planell on hi ha un vell i gran faig. Seguim baixant.

Estem vorejant el Puig de la Porrassa (1272 m).

0.05 2.52

Travessem un rierol. Més enllà la baixada es fa més suau.

0.02 2.54

Trobem una font a la dreta del camí.

Comencem a veure castanyers; baix, a l'esquerra, al peu del Roc de Sant Salvador, veiem el Molí Serrador.

0.12 3.06

Després de passar per una tram amb uns quants arbres caiguts arribem al coll de Ric (961 m). El sender planeja travessant el coll, fa una lleugera pujada i comença a baixar per entremig de castanyers i alzines (en trobem una de molt grossa al mig del camí).

0.07 3.13

A l'esquerra, a tocar del camí, a un nivell inferior, veiem les restes del mas La Garriga (910 m); el sender el voreja. En el punt on gira cap a l'esquerra deixem una font a la dreta; malhauradament està seca.

Davant del mas trobem un sender transversal; a la cruïlla hi ha un rètol indicador. Cap a l'esquerra aniríem vers el Molí Serrador; nosaltres hem de seguir cap a la dreta, en direcció a can Fèlix.

Planegem per entremig del bosc d'alzines i castanyers. Més endavant travessem el llit sec d'un rierol. Dalt, a la dreta, podem veure-hi uns marges.

Passem una trinxera de roca arenisca i seguim per un tram de sòl erosionat.

0.08 3.21

Travessem una torrentera fent un gir cap a l'esquerra. Les clapes de terra remoguda que trobem de tant en tant ens diuen que els senglars d'aquesta zona tenen molta activitat.

0.03 3.24

Trobem un filferro que ens barra el pas, el traspassem i immediatament el senderol bifurca; anem per la dreta.

Passem una nova trinxera.

0.02 3.26

Després de travessar una altra torrentera el camí circula

pel costat d'una paret de marge força irregular.

0.03 3.29

El sender passa per sota d'un arbre tombat que encara es manté mig arrelat i ens mena enfront d'uns prats. Hem de girar cap a l'esquerra per tal de vorejar-los seguint el marge.

A l'esquerra queda una esplanada utilitzada com a pista d'entrenament de cavalls. Continuem per entremig de falgueres i ortigues (compte !).

A la dreta deixem una mena d'escala que puja vers els prats. Seguim pel costat d'un marge coronat per un tancat; a l'esquerra veiem uns grans arbres.

0.05 3.34

Arribem a les envistes de can Fèlix (782 m). Trobem un rètol que ens indica la direcció d'"Amélie" i el poblet de Montalbà. Baix, a l'esquerra, per entremig dels arbres podrem descobrir-hi aquest petit poble.

Continuem pel costat de la tanca i més endavant la deixem per a continuar rectes en la direcció que portàvem. Compte perquè aquesta zona no està massa ben senyalitzada.

Passem pel costat d'un gran arbre i baixem lleugerament cap a la dreta.

0.05 3.39

Fem cap en una cruïlla amb indicadors; la branca que segueix endavant és el GR que baixa cap a Montalbà. Nosaltres hem de continuar per la branca de la dreta, cap a "Amélie", que puja per entremig de grans arbres; està senyalitzada amb marques vermelles.

Passem per sota mateix de les edificacions de can Fèlix; planegem una mica i tornem a pujar.

0.04 3.43

Desemboquem a la pista d'accés al mas; la travessem i pugem per un petit marge per anar a trobar un senderol que va cap a l'esquerra paral·lel a la pista, a un nivell superior. Poc més enllà s'eixampla i continua pel costat d'un marge.

Travessem una torrentera; a la dreta deixem un cucó.

Pugem lleugerament i més endavant planegem, sempre pel costat del marge. Aquest sender és un HRP (Haute Randonnée Pyrénéenne) senyalitzat amb marques verdes.

0.06 3.49

Troblem un nou filferro que barra el pas del sender, el passem i una mica més enllà creuem dues torrenteres. Pugem lleugerament.

0.04 3.53

Travessem un marge i el caminet que va per damunt d'ell; poc després se'ns uneix un senderol que puja per l'esquerra.

El sender es fa més ample; planeja.

0.07 4.00

Arribem en una nova torrentera que ha fet malbé el sòl del camí; la creuem. Més endavant travessem una altra filferrada. Continuem per entremig de castanyers.

0.05 4.05

Passem per un marc de roca i sortim del bosc de castanyers; trobem alzines. Baixem.

0.08 4.13

Per l'esquerra se'ns uneix un camí que ve del Casot; planejem pel pla del Rossinyol (700 m). Pocs metres més enllà, a l'esquerra, tenim un magnífic mirador sobre les gorges del Montdony.

El senderol, en algun tram, es transforma en reguerot.

0.07 4.20

Troblem una mena de bifurcació, no massa marcada. De totes maneres seguim rectes, per la branca de l'esquerra, senyalitzada amb verd. Seguim per entremig d'alzines.

El camí, transformat en reguerot, baixa fent ziga-zagues. Tornem a passar per entremig de castanyers.

0.10 4.30

Per la dreta se'ns uneix un camí (530 m); just a l'entreforc hi ha un pal indicador però en el rètol no s'hi pot llegir res. Possiblement la branca de la dreta sigui la que baixa del Puig Nou (602 m).

A la banda dreta, per entremig dels arbres, a un nivell inferior, veiem algunes cases.

0.03 4.33

El camí fa un revolt cap a l'esquerra i se'ns ofereix una àmplia panoràmica de la vall del Tec. Als nostres peus hi tenim els Banys d'Arles.

0.07 4.40

Trobem un indicador que ens diu que venim del "Roc de France", es a dir el Roc de Frausa. Uns metres més endavant desemboquem en un sender transversal (450 m); hem d'anar per la branca de la dreta que baixa seguint les marques verdes.

Si seguíssim la branca de l'esquerra veuríem que pocs metres més enllà bifurca; la branca de l'esquerra va cap a Riubany i la de la dreta al Roc de la Campana, sobre les gorges del Montdony.

Poc després passem per un altre mirador sobre el poble. Seguim baixant amb fort pendent.

0.10 4.50

Se'ns uneix un nou camí per la dreta (280 m); el pal indicador que hi ha a la cruïlla ens diu que ve de la Muntanyola.

0.07 4.57

Arribem en un punt on tenim portals d'entrada als tancats de banda i banda del camí. A mà esquerra hi ha una petita edificació i a continuació segueix un mur; és el mur de l'Hospital Militar; el camí continua pel seu costat.

Quan som prop d'una casa que queda a la nostra dreta, el camí transformat en viarany, gira cap a l'esquerra passant per entremig d'herbes. A l'esquerra encara tenim la paret de l'Hospital Militar.

El viarany es fa més ample; baixem per entremig de plàtans tot fent ziga-zagues.

0.04 5.01

Desemboquem en una pista asfaltada; l'hem de seguir vers l'esquerra en sentit descendent.

Comencem a trobar les cases del poble.

0.02 5.03

Arribem a l'avinguda General de Gaulle (220 m); a la dreta hi tenim una gasolinera. En aquest punt finalitzem l'etapa.

ELS BANYS D'ARLES

El terme municipal dels Banys d'Arles tenia una extensió primitiva de 6.63 km², però a partir del 1962 s'ha vist ampliat a 29.43 km² per l'annexió de l'antic municipi de Montalbà de l'Església. El terme tradicional és situat a banda i banda del Tec des de poc abans de la confluència del riu Montdony, a ponent, fins al serrat de la Teuleria, a llevant. A migdia, les gorges de Montdony separaven el terme del de Montalbà de l'Església. Bé que no són muntanyes gaire altes, el territori és força accidentat. Hi trobem el puig de Lluna, el serrat de la Teuleria, les Terrasses i d'altres elevacions. El municipi tradicional comprenia, a més del poble dels Banys d'Arles, el de Palaldà, els antics banys termals d'Arles i el Fort dels Banys.

Els banys d'Arles, amb fonts d'aigua sulfurosa, són coneguts ja des d'època romana, com evidencien els testimonis arqueològics i epigràfics. Durant l'edat mitjana i l'edat moderna fins a la Revolució Francesa els banys d'Arles van pertànyer a l'abadia de Santa Maria d'Arles i posteriorment passaren al municipi. En temps de Lluís Felip de França (1830-48) el balneari passà a mans privades i es transformà en Establiments de les Termes Romanes, al qual hom afegí, el 1840, les Termes Pujada i, el 1855, l'Hospital Militar, obra d'Antoni Puiggarí. La reina Maria Amalia sojornà diverses vegades al Banys d'Arles i posà de moda l'estació, que el 1840, a proposta del mariscal Castellane, en un rampell de reialisme provincià, adoptà el nom d'Amélie-les-Bains, en honor de la dita reina.

Les aigües de les fonts (n'hi ha 22, que brollen a una temperatura que va des de 36º a 61º) tenen reputació per al tractament de les afeccions reumàtiques i de les malalties cròniques de les vies respiratòries. Actualment ha esdevingut un centre actiu que es beneficia de la presència de milers de banyistes i ha pogut fixar una clientela que li assegura una animació important tot l'any. Hi ha nombrosos serveis derivats o relacionats amb els banys, un casino municipal a més de gairebé 30 hotels (1600 places) i diverses cases de salut, albergs, apartaments (uns 2000, amb 8000 places).

Malgrat que a mitjan segle passat hom reconstruí els banys d'Arles, de les antigues termes romanes es conserva una part prou important perquè es puguin comparar per llurs dimensions amb les termes romanes de Cluny. De primer hi ha una sala amb volta de mig canó, que fa 11.4 metres d'alçada, 22.4 de llargada i 12 d'amplada. Al murs hi ha buidats ninxols en forma de fornícula o rectangulars, així com un absis a cada extrem. Al mig de la sala, una gran piscina de 16 metres de llargada per 8.4 d'amplada i 2 de profunditat, el fons de la qual es pavimentat amb "opus spicatum". A cada costat de la piscina hi ha cinc graons tot al llarg, per a baixar-hi. Tocant a aquesta sala, n'hi ha una altra de gran, probablement el "sudatorium", amb una petita piscina, i una sèrie de petites cambres, la majoria de les quals conserven la volta original. Hom ha dit d'aquestes termes que són el monument antic més important de la Catalunya del nord de l'Albera.

El poble dels Banys d'Arles (243m), antigament dit els Banys

del Tec, ocupa un meandre a la dreta del Tec; és allargassat seguint l'eix fluvial, a banda i banda de la carretera, que fa de carrer principal. L'església parroquial de Sant Quintí és un edifici neomedievalitzant de la fi del segle passat, la façana del qual és coronada per una torreta central amb alta coberta piramidal. A més de l'establiment termal cal destacar l'Hospital Militar i el Fort dels Banys, fortificació situada en un turonet sobre mateix del poble, bastida l'any 1670 per l'enginyer militar Sant-Hilaire i millorat per Vauban a l'indret on estava situada una antiga torre medieval.

A les gorges granítiques del Montdony, a migdia de la població, és d'on brolla la font termal del Gran Escaldador, on foren trobats "Els ploms d'Arles", ex-vots llençants per atreure el favor de les divinitats de les aigües. Les gorges de Montdony constitueixen un lloc de gran bellesa paisatgística i un motiu de visita.

A la banda septentrional de l'antic terme hi ha l'església de Santa Engràcia, romànica (segle XI), que conservava un retaule gòtic (segle XV) que fou robat el 1972. Entre els masos esparsos podem citar can Fèlix (amb una capella dedicada a la Mare de Déu de la Pietat, can Soler, Paracolls, la Fargasa i el mas Pagris, prop del saltant del Pi.

=====

BIBLIOGRAFIA

- ** Gran Geografia Comarcal de Catalunya.
Volum 4. L'Empordà.
Volum 15. El Vallespir, el Conflent, el Capcir i la Cerdanya.
Fundació Enciclopèdia Catalana (1ª Edició).
- ** Gran Enciclopèdia Catalana.
Fundació Enciclopèdia Catalana (1ª Edició).
- ** Això és Catalunya. Guia del Patrimoni Arquitectònic.
Departament de Cultura de la Generalitat.
Editorial Plaza i Janés (1988).
- ** El Pirineu.
E. Torres, F. Català Roca.
Edicions Destino (1971).
- ** El Pirineu. Frontera i porta de Catalunya.
X. Febres, J. Gumí.
Edicions 62 (1984).
- ** Travessia del Pirineu.
G. Verón.
Centre Excursionista de Catalunya.
Editorial Montblanc-Martin (1981).
- ** Pirineu Oriental (2 Volums).
D.M. Aloy, Mª M. Lleonart.
Centre Excursionista de Catalunya.
Editorial Montblanc-Martin (1978).

- ** Descripció del GR-10.
Fédération Française de la Randonnée Pédestre (1987).
- ** Descripció del GR-11.
Comité Català de Senders de Gran Recorregut (1989).
- ** Dibuixos d'En Bernat Salvador.

Agustí Poch, maig 1990

VILANOVA I LA GELTRÚ - CANIGÓ

27a ETAPA : LA VAJOL - ELS BANYS D'ARLES

27 de maig 1990

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova.	<u>5.30h</u>
Area de servei de l'Empordà. <u>Esmorzar.</u>	8.15 h 8.45 h
La Vajol. <u>Sortida.</u>	9.15 h
Castell de Cabrera. <u>Reagrupament.</u>	10.20 h 10.45 h
Santuari de les Salines. <u>Reagrupament.</u>	11.30 h 11.50 h
Coll de les Salines. <u>Reagrupament.</u>	12.10 h 12.15 h
Coll de Ric. <u>Reagrupament.</u>	13.25 h 13.30 h
Can Fèlix. <u>Dinar.</u>	14 h 15.30 h
Bany d'Arles.	17 h
<u>Sortida cap a Vilanova.</u>	17.15 h
Vilanova i la Geltrú.	20.45 h

NOTES

** Esmorzarem a l'àrea de servei de l'Empordà.

** Dinarem pel camí, just abans d'arribar a can Fèlix, en el punt horari 3.29, al costat de l'esplanada utilitzada com a pista d'entrenament per als cavalls. Segons la descripció del GR-10 al propietari de can Fèlix no li agraden les visites per la qual cosa hem de procurar no fer massa xirinola i sobretot no entrar dins de la seva propietat.

** Si us plau, respecteu els reagrupaments i sigueu puntuals.

** Porteu una identificació : DNI o Passaport. Penseu que entrem en una zona del país ocupada per un altre exèrcit i haurem de travessar una frontera, al menys de tornada.

